College informatiebrief

Onderwerp: Herbeoordeling moestuinonderzoek RIVM

Datum: 4 juni 2021

Portefeuille E.P.E. Goverde

Gewasonderzoek
De stoffen PFOA en GenX behoren tot de groep PFAS (Per- en PolyFluor AlkylStoffen). PFOA (tot 2012) en GenX zijn uitgestoten door DuPont/Chemours en vervolgens in de omgeving terecht gekomen. En dus ook in moestuinen. Van PFOA en GenX is bekend dat zij via het eten van groenten in het menselijk lichaam terecht kunnen komen.

In 2017/2018 heeft het RIVM de gewassen in 11 moestuinen in de buurt van Chemours onderzocht op PFOA en GenX en vergeleken met de geldende grenswaarden voor PFAS in voedsel. Het RIVM adviseerde destijds om het eten uit moestuinen binnen 1 kilometer van de fabrieksschoorstenen te matigen; niet te veel, niet te vaak. Voor het beperken van eten uit moestuinen op grotere afstand van Chemours gaf het onderzoek uit 2017/2018 geen aanleiding.

Nieuwe inzichten
De European Food Safety Authority (EFSA) heeft medio 2020 de grenswaarden voor PFAS in voedsel aangescherpt. Uit nieuwe wetenschappelijke inzichten blijkt dat PFAS al bij lagere concentraties schadelijke effecten kunnen hebben. Met name op het immuunsysteem van mensen. Daarom is de grenswaarde voor PFAS in voedsel 20 keer lager geworden. Het RIVM heeft begin 2021 de nieuwe grenswaarde overgenomen. De gemeenten Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht en de provincie Zuid-Holland hebben vervolgens het RIVM gevraagd of dit leidt tot andere conclusies van het moestuinonderzoek uit 2017/2018.

Aangescherpt advies voor moestuinen binnen 1 km van Chemours
De afgelopen periode heeft het RIVM het moestuinonderzoek opnieuw beoordeeld en aan de nieuwe grenswaarde getoetst. De conclusie is dat als iemand een leven lang uitsluitend groente en fruit uit een moestuin binnen 1 km van Chemours eet, deze persoon (omgerekend) meer PFAS binnen krijgt dan de nieuwe toegestane dagelijkse hoeveelheid (TDI). Daarom adviseert het RIVM nu om in het gebied binnen 1 km rond de fabrieksschoorstenen (zie kaartje) niet meer uit eigen moestuin te eten. De rapportage van het RIVM is als bijlage toegevoegd.

Buiten een straal van 1 km: nader onderzoek nodig
Voor moestuinen die verder weg liggen, kan het RIVM nog geen advies geven. In 2017 lagen de concentraties PFAS in deze moestuinen zo laag, dat de technieken het niet konden meten. Deze gehaltes kunnen dus variëren tussen 0 en de toenmalige detectielimiet. Er is dan ook geen wetenschappelijk onderbouwd advies mogelijk met betrekking tot het consumeren van groente en fruit uit deze moestuinen.

Vervolgonderzoek
De grenswaarde is nu fors verlaagd. De kans bestaat daarom dat ook bij eventuele lage concentraties PFAS in gewassen de waarde overschreden wordt. Om hier duidelijkheid over te krijgen is daarom nader onderzoek nodig. Daarom gaat er nieuw gewasonderzoek plaatsvinden, met nieuwe meettechnieken die veel lagere concentraties kunnen meten. Dit onderzoek begint binnenkort en duurt circa 9 maanden. Als het moestuinseizoen 2022 begint moet er dus

duidelijkheid zijn voor moestuinierders in dit gebied. Dit nieuwe onderzoek wordt breed opgezet. Ook moestuinen in onze regio op grotere afstand van Chemours worden hierin meegenomen.

Handelingsperspectief
De gemeenten geven, in overleg met de GGD, nu niet het advies om uit voorzorg per direct consumptie uit álle moestuinen te stoppen. De berekeningen van het RIVM gaan ervan uit dat iemand alle groente en fruit die hij/zij een leven lang consumeert uit eigen tuin haalt. Dat is lang niet voor iedereen van toepassing. Voor wie het wel van toepassing is, is het effect van één extra seizoen beperkt. Bovendien lagen de gehaltes in moestuinen buiten een straal van 1 km van Chemours in 2017 flink lager dan dichtbij de fabriek. Omdat de situatie per tuin en persoon dus verschilt, is het totdat er een wetenschappelijk onderbouwd advies ligt aan moestuineigenaren zelf om hier een afweging in te maken. Wel raden gemeenten en GGD uit voorzorg aan om het eten uit eigen tuin te matigen; niet te vaak, niet te veel.

Moestuinen in Sliedrecht
In het moestuinonderzoek uit 2017/2018 zijn vier moestuinen in Sliedrecht meegenomen. Twee van deze moestuinen liggen binnen 1 km van Chemours. Alle moestuineigenaren zijn afgelopen week persoonlijk geïnformeerd over de uitkomsten van de herbeoordeling door het RIVM en de vervolgstappen die genomen worden.

Communicatie
De inwoners van de gemeente Sliedrecht worden via een nieuwsbericht en social media geïnformeerd over de ontwikkelingen. Ook wordt er namens de samenwerkende gemeenten een persbericht verspreid (bijgevoegd). Verder heeft ook het ministerie het RIVM nader onderzoek te doen vanwege de aangescherpte grenswaarde. O.a. naar de gevolgen voor vis in oppervlaktewater. Ook deze rapporten zijn gereed. Bijgevoegd treft u de brief waarmee de Tweede Kamer hierover wordt geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,
De secretaris, De burgemeester,

N.H. Kuiper mca mcm mr. drs. J.M. de Vries

Bijlagen.
1. Rapportage Herziening van de risicobeoordeling van GenX en PFOA in moestuingewassen in Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht - RIVM
2. Persbericht herbeoordeling moestuinonderzoek RIVM.
3. Vragen en antwoorden herbeoordeling moestuinonderzoek.
4. Kamerbrief PFAS – EFSA Advies d.d. 4 juni 2021 (wordt nagezonden zodra openbaar).